

De bullwhip teistert ook de varkenssector

Tekst: Jurgen Depuydt – Vlaamse Piétrain Fokkerij

Beeld: VPF en Wikimedia

Bij de jongste berekening van de fokwaardeschatting van de Vlaamse Piétrain Fokkerij (VPF) waren er maar liefst 56 beren die in één seizoen voor het eerst een fokwaarde kregen op basis van de prestaties van hun nakomelingen in de selectiemesterij: een record! Het zal menig varkenshouder verwonderen dat we daar vandaag mee willen uitpakken gezien de laagconjunctuur in de sector. We willen hiermee echter uitdrukkelijk aangeven dat deze weelde, ongeacht de huidige crisis, ook nu kansen biedt.

Wereldwijd verstoorde aanvoerketen

Het hamstergedrag van de bevolking naar aanleiding van de eerste covid-lockdown resulteerde niet alleen in een tekort aan mondkapjes maar vooral ook in een gebrek aan alledaagse consumentengoederen zoals toilet papier en doe-het-zelf-materiaal. Vervolgens waren het reagentia voor covid-tests en elektronica, zoals laptops om thuis te kunnen werken, die schaars waren. Rond Kerstmis vorig jaar was het dan weer de post die de online-bestellingen niet snel genoeg ter plaatse kreeg. Begin dit jaar waren het de tekorten aan computerchips die voor problemen bij het assembleren van auto's zorgden, terwijl het vastgelopen containerschip Ever Given in het Suezkanaal een boten-file veroorzaakte waardoor talrijke goederen niet tijdig op hun bestemming raakten.

Met de uitrol van de vaccins in de eerste helft van dit jaar, herleefde de economie en kregen we een surplus in de vraag. Maar tekorten aan personeel, camionchauffeurs, dokwerkers en een ondertussen wereldwijde ontwrichte containertrafik zorgden ervoor dat de term 'Everything Shortage' (alles tekort) vorige maand zijn intrede deed bij de Amerikaanse nieuwsnetwerken en de brede pers als verklaring voor de lege rekken en stijgende prijzen. Bij het schrijven van deze lijnen gaf de Chinese overheid burgers het advies om te hamsteren als reactie op de huidige 'schaarste maatschappij', en legde samen met Rusland de export van kunstmest aan banden.

Aan de basis van heel wat van deze tekorten ligt wat men het 'Bullwhip Effect' noemen (zie inzet). Wat oorzaak of gevolg is, laat ik in het midden. Maar laat ons eens kijken wat dit nu allemaal betekent voor een lokale speler als de Vlaamse Piétrain Fokkerij en vooral ... wat je daaruit kan leren als varkenshouder.

Bullwhip in selectiemesterij-werking

VPF berekent tweemaandelijks de fokwaardeschattingen van de Piétrain-beren op basis van de prestaties van hun nakomelingen in de selectiemesterij. Bij de recentste publicatie van deze fokwaardeschatting (op 15/10/2021*), kregen maar liefst 56 beren op basis van de prestaties van 1.226 nakomelingen geslacht in de maanden juli tot september een fokwaarde voor groei, voederconversie en karkaskwaliteit.

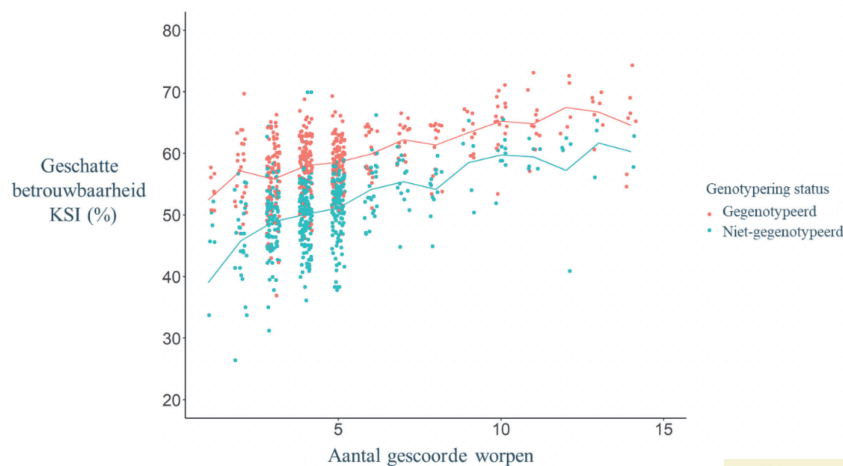
Voor de kraamstalindex werden ook de kraamstalenmerken bigvitaliteit, balbreuken en zwemmers genoteerd bij de zeugenhouders die de biggen voor de selectiemesterij maken in combinatie met een hybride zeug. Hiertoe hadden de zeugenhouders met deze 56 beren hun zeugen geïnsemeneerd in de maanden september en oktober 2020. De meeste van deze beren werden echter door VPF-fokkers verkocht aan de KI-centra in de lente van 2020 toen de sector nog volop in hoogconjunctuur verkeerde en de vleesverkoop in de retail hoogdagen kende.

Sinds de uitbreiding van de selectiemesterijcapaciteit in 2017 werd tweemaandelijks gemiddeld van zo'n 45 beren per seizoen de fokwaarde op basis van nakomelingenprestaties berekend (270 op jaarbasis). Dit ging gepaard met de invoering van het nieuwe predikatsysteem waarbij beren met een onder-gemiddelde index het senior-predikaat kregen toegewezen. Om deze beren zo snel mogelijk te laten vervangen door een jonge beloftevolle beer werd de KI-centra een vervangingspremie aangeboden.

Oplossingen

Samen met de varkenscyclus en de Afrikaanse varkenspest (die resulteren in lage varkensprijzen) zorgt het Bullwhip Effect ervoor dat we met de varkenssector in bijzonder zwaar weer zitten. Ja, alle klimaatplannen en regelgeving qua emissie die op ons afkomen beschouwend, beleven we nu een perfecte storm.

- **Bepaalde zeugenhouders vragen reeds gegenotypeerde belofteberen met een VWG-index (berekend via de single step Genomic Blup-techniek) in de plaats van deze met een AI-index (berekend via afstamming).** De eerste hebben immers fokwaarden met 10 tot 15 procent hogere betrouwbaarheid (zie figuur 2). Belofteberen met een hoge VWG-index hebben in vergelijking met belofteberen met eenzelfde AI-index namelijk meer kans om in het nakomelingenonderzoek predikaatbeer te worden door nakomelingen met betere prestaties. VPF is momenteel aan het bestuderen om genomics belofteberen te integreren in het systeem van de vervangingspremie om minder goed geteste beren in het nakomelingenonderzoek te vervangen. In de tussentijd staat het de klanten vrij om te vragen naar een VWG-beloftebeer in plaats van een AI-belofte.
- **De Amerikaanse autoriteiten geven aan dat het kopen van lokaal geproduceerde goederen en het transparanter maken van de aanvoerketen oplossingen zijn voor de huidige 'supply chain crisis' in Amerika. Dit geldt evenzeer voor onze varkenssector.** Door het afstellen

Figuur 2 - Evolutie van de betrouwbaarheid van de kraamstalindex in functie van het aantal gescoorde worpen bij gegenotypeerde beren (rood), met VWG-index; en niet-gegenotypeerde beren (groen) met een AI-index. (Bron Wim Gorssen CABG, KUL)

op nakomelingen is VPF in staat om de beste beren aan te duiden voor de productie van vleesvarkens met de laagste ecologische voetafdruk. VPF deelt bovendien de resultaten van deze testen*. Predikaatberen hebben gegarandeerd beter dan gemiddelde voederconversies. Indien men zich echter wil onderscheiden qua ecologische voetafdruk via een label dan kan men bijvoorbeeld beren selecteren die voor hun fokwaarde voederconversie (VC) systematisch hoger scoren dan 120 punten. Dit komt neer op een voederconversie die gemiddeld 77 gram onder het gemiddelde ligt. Gebruikt men beren die voor VC boven de 140 punten liggen, dan is dit 154 gram onder het gemiddelde. Dat de beren bovendien lokaal in Vlaanderen geproduceerd worden is uiteraard een plus voor de ecologische voetafdruk van het KI-centrum zelf.

Tabel 1 - Gemiddelde fokwaarde voor voederconversie in punten (gram voer/kg groei), ten opzichte van het populatiegemiddelde, bij de predikaatberen op de VPF KI-centra.

Predikaat	OPS (N=94)	OS (N=115)	PS (N=40)
Gemiddelde fws VC	121,8 (-83 g/kg)	116,6 (-64 g/kg)	117,4 (-67 g/kg)

- **Het stijgend relatief belang van de toeslag voor karkaskwaliteit is al in elke varkenscrisis van groot belang geweest.** Een paar centen extra kwaliteitstoeslag zorgt bij een vleesvarken voor een extra opbrengst van een paar euro per varken. Dit paar euro is relatief belangrijker als een varken slechts 105 euro opbrengt in vergelijking met 150 euro in een periode van hoogconjunctuur.

Tabel 2 - Gemiddelde fokwaarde voor karkaskwaliteit in punten (daling = verbetering in autofom-punten) ten opzichte van het populatiegemiddelde bij de predikaatberen op de VPF KI-centra. Bij een niveau van het populatiegemiddelde van 3,6 brengt een verbetering van 0,5 punten AFI een verbetering van zo'n 0,035 euro per kg geslacht.

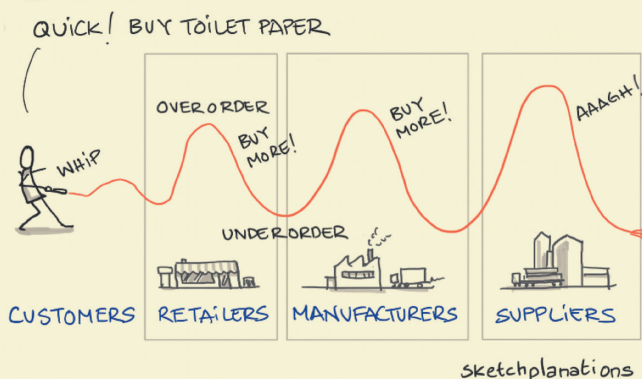
Predikaat	OPS (N=94)	OS (N=115)	PS (N=40)
Gemiddelde fws SLKW	124,0 (-0.456 AFI)	102,1 (-0.019 AFI)	128,1 (-0.534 AFI)

Besluit

Gunstig geteste predikaatberen kunnen helpen om de huidige perfecte storm in de sector te trotseren. Indien men wil surfen op de snelheid van de genetische vooruitgang en voor een jonge beloftevolle beer kiest, met weliswaar fokwaarden met een lagere betrouwbaarheid ten opzichte

THE BULLWHIP EFFECT

SMALL CHANGES IN DEMAND CAN PRODUCE A WHIP-LIKE EFFECT UPSTREAM

Figuur 1 - Het Bullwhip Effect (Bron: Wikimedia)

Het Bullwhip Effect – ook wel opslingereffect of zweepslageffect genoemd – verwijst naar het probleem dat kan ontstaan door de fluctuerende vraag van orders binnen een bevoorradingsketen.

Door de fluctuerende vraag naar producten wordt het voorspellen van het aantal te produceren producten bemoeilijkt. De productie-voorraad kan hierdoor in een situatie raken waarin hij binnen een kort tijdsbestek van een voorraadtekort in een voorraadoverschot overgaat, resulterend in een groot overschot.

Aan het begin van de pandemie was er een heftige en plotse verandering in het leefpatroon van de bevolking waardoor de vraag van heel wat goederen, ofwel fors terugliep, dan wel spectaculair toenam. De golven van de zweep kun je vergelijken met een accordeonfile waarbij het afremmen altijd maar heftiger wordt, totdat er plots een kop-staartbotsing gebeurt, zoals vertienvoudigde tarieven voor scheepscontainers en bulkscheepvaart ... en grondstoffen zoals voer. Momenteel zitten we met een heel hoge vraag terwijl de aanvoerketen niet kan volgen, wat nog erger wordt door speculatie. ←

van predikaatberen, neem dan een gegenotypeerde beloftebeer met een hoge VWG-index. Deze hebben een iets hogere betrouwbaarheid dan een belofte met eenzelfde AI-index.

* FWS 2021.2 Raadpleegbaar

<https://www.varkensbedrijf.be/fokkerij/fokwaardeschatting-vpf-beren-seizoen-2021-2-gepubliceerd/>, 15/10/2021 ←